CURRENDA

PISMO URZĘDOWE TARNOWSKIEJ KURJI DIECEZJALNEJ

A. D. 1935 Nrus XI

Konstytucja Apostolska o Penitencjarji Apostolskiej[1]

Najwyższa władza wiązania i rozwiązywania, z łaski Bożej przelana na Nas w osobie św. Piotra, księcia Apostołów, nie mogła, odkąd dostąpiliśmy godności papieskiej, nie zwrócić uwagi Naszej na święty ów Trybunał, za którego pośrednictwem Biskup Rzymski tę samą władzę, którą w Kościele piastuje, w głębszy niejako, a dla dusz niezwykle zbawienny sposób sprawuje, t. j. na św. Penitencjarję Apostolską, której podlegają już to zagadnienia, wyłaniające się z Sakramentu Pokuty, delikatne i najczęściej bardzo trudne, ukryte w głębi sumienia i samemu Bogu znane; już też podlega udzielanie odpustów, dzięki którym wierni otrzymać mogą od Miłosierdzia Bożego odpuszczenie kar za grzechy, które zostały jeszcze po zmazaniu winy w sakramentalnej spowiedzi.

I słusznie. Bo poprzednik Nasz, śp. Benedykt XIV, kiedy mówił o godności św. Penitencjarji, tak napisał: „Dlatego obok wielu innych trybunałów Kurji Rzymskiej, ustanowionych dla różnych rodzajów spraw, pragnęli (Papieże) już od najdawniejszych czasów przedewszystkiem, aby istniał i na zawsze nietknięty pozostał, jakoby źródło otwarte dla domu Dawida na oczyszczanie grzesznika, urząd Apostolskiej Penitencjarji, do którego wszyscy wierni z całego świata chrześcijańskiego mogliby bezpiecznie się zwrócić w swoich duchowych chorobach, nawet ukrytych, osobiście albo w tajemnicy listownie, nawet z zatajeniem nazwiska, i natychmiast uzyskać odpowiednie lekarstwo i dyskretne a bezinteresowne leczenie według woli swojej“[2]).

Ponieważ zaś My Sami wraz z ukochanym synem Naszym Wawrzyńcem Lauri, Prezbiterem Kardynałem Św. K. Rz. tyt. św. Pankracego, Penitencjarzem Większym, z doświadczenia przekonaliśmy się, jaką czcią i jak niezwykłą troską otoczony być winien ten Nasz Trybunał, postanowiliśmy jakby dla ponownego okazania, z jaką powagą, roztropnością i subtelnością należy załatwiać sprawy du-

[1]) Przekład J. E. Ks. Biskupa St. Okoniowskiego.
[2]) Konst. Pastor bonus, z 13 kwietnia 1744.

chowe wiernych, których Kościół do Boga prowadzić się stara, określić i ustalić normy, według których stosowane być mają szerokie i zbawienne uprawnienia, przyznane św. Penitencjarji kanonem 258 Kodeksu Prawa Kanonicznego.

Decyzję tę powzięliśmy tem więcej, że uważaliśmy ją za konieczną z powodu mnóstwa spraw, powstałego z jednej strony przez niezwykły rozrost wzajemnych stosunków ludzkich, jakiego w dawnych czasach nikt nawet domyślić się nie mógł, z drugiej strony z tego powodu, że przez Motu Proprio ostatniego Poprzednika Naszego Benedykta XV[1]), potwierdzonego potem przez Kodeks Prawa Kanonicznego, sprawę odpustów na zawsze dołączono do św. Penitencjarji. Zakres działania jej przez to dołączenie rozszerzył się i rozciągnął również na sprawy odnoszące się do forum externum.

Ponieważ jednak Poprzednik Nasz śp. Pius X w Konstytucji *Sapienti Consilio* o przekształceniu Kurji Rzymskiej, wydanej dnia 28 czerwca 1908 r, uważał za pożyteczne powołać się, gdy chodziło o ustrój św. Penitencjarji, na Konstytucję *In Apostolicae*, wydaną 13 kwietnia 1744 roku przez sławnego owego Papieża oraz Mistrza Benedykta XIV, przez którą na podstawie własnego bogatego doświadczenia, nabytego przez praktykę w czasie, kiedy sprawował urząd kanonisty świętego tego Trybunału, zamierzał „w Apostolskiej Penitencjarji utrwalić... racjonalny pod każdym względem sposób postępowania“[2]), dlatego My także uwzględniamy sławny ten dokument; z niego też zapożyczamy główną treść tej Konstytucji, tak w oznaczeniu nazw i obowiązków urzędników, z których św. Penitencjarja się składa, jak w określaniu postępowania: pragnąc z wyżej podanych powodów, jako też z innych, których nie pora tu wymieniać, przedewszystkiem dostosowania Konstytucji *In Apostolicae*, istniejącej już prawie od dwóch wieków, do potrzeb i wymagań dzisiejszych czasów, z uwzględnieniem jednak, jak to zauważył już śp. Pius X, tych przedewszystkiem zwyczajów, które niepostrzeżenie wprowadzono do tego Officium, a które w pewnej mierze zmieniły Konstytucję Benedykta XV.

Istotnie też to Officjum, które zawsze własną posiadało organizację i któremu powierzono zadanie, jakiego nie ma żadne inne Officjum Stolicy Apostolskiej, mianowicie rządy sumienia wewnętrzne, powinno mieć własne swoje urządzenia i prawa, chociaż w sprawie organizacji swojej i urzędników, i tylko w tym zakresie, winno podlegać ogólnym przepisom, obowiązującym Kurję Rzymską.

Dlatego po zasięgnięciu opinji tegoż ukochanego syna Na-

---

[1]) Alloquentes proxime, z 25 marca 1917.
[2]) Konst. In Apostolicae.

szego Kardynała Wawrzyńca Lauri, Penitencjarza Większego, z całą świadomością i po dokładnem rozważeniu sprawy, z pełni Apostolskiej Naszej władzy uchylamy według normy kanonu 22 wszystkie zarządzenia, które w niniejszej Konstytucji ani jawnie ani ukrycie (neque implicite) nie są zawarte, i postanawiamy i zarządzamy, co następuje:

I. Św. Pentencjarji, mającej według kanonu 258 Kodeksu Prawa Kanonicznego dwa wydziały, „właściwy Trybunał i Officjum Odpustów", przewodniczy oraz kieruje nią Kardynał Penitencjarz Większy.

Nie tu miejsce rozwodzić się o wysokiej godności Kardynała Penitencjarza Większego, który nawet po śmierci Papieża officium swego nie traci i którego obecność Konstytucje Apostolskie[1]) uważają za tak konieczną, że w razie śmierci podczas wakansu Stolicy św. Collegjum św. winno wybrać innego Kardynała, któryby władzę Penitencjarza Większego piastował; te zarządzenia przez niniejszą Konstytucję całkowicie potwierdzamy; tak samo zatwierdzamy uprawnienia, jemu przysługujące, czy to delegowania Penitencjarzy Mniejszych tak w Rzymie dla Bazylik patrjachalnych, jak dla innych bazylik włoskich, Naszej jurysdykacji bezpośrednio podległych[2]), czy też udzielania odpustu 300 dni za każdorazowe dotknięcie rózgą pokutną[3]), albo odprawianie uroczystego nabożeństwa w pewnych kaplicach papieskich, albo nakoniec niesienia duchownej pomocy umierającemu Papieżowi[4]); w niniejszej Konstytucji pragniemy przedewszystkiem ustalić stanowisko jego przy kierowaniu naszym Trybunałem św. Penitencjarji Apostolskiej.

Wybrany przez Papieża z grona Kardynałów Św. K. Rz. i Brewe Apostolskiem mianowany Penitencjarz Większy, objąwszy po dokonaniu w Bazylice Watykańskiej osobnych ceremonij wysoki swój urząd, zostaje ustanowiony jako najwyższy piastun wielce rozległych uprawnień św. tego Officjum i w tym celu skupia w swej osobie wszystkie poszczególne władze, św. temu Trybunałowi przyznane. Kardynał Penitencjarz Większy, jak Benedykt XIV już zarządził, „powinien urząd swój sprawować osobiście"[5]); jeżeli więc jaka przeszkoda go powstrzymuje albo jeżeli przez pewien czas Rzym opuszcza i niełatwo można go dosięgnąć, powinien za zgodą Najwyższego Pasterza wyznaczyć innego Kardynała, któryby go jako Wice-Penitencjarz zastępował. Wice-Penitencjarz zaś będzie posiadał

[1]) Zob. Konst. In Apostolicae Benedykta XIV i Vacante Sede Apostolica Piusa X, z 25 grudnia roku 1904, n. 12.

[2]) Zob. Konst. In Apostolicae, Konst. Quod divina, z 3 maja 1933 r. i Iam Annus, z 13 czerwca 1933 roku.

[3]) Zob. Dekr. św. Penit, z 6 marca 1919 roku.

[4]) Zob. Konst. In Apostolicae.

[5]) Zob. Konst. przywiedzioną (In Apostolicae).

te same uprawnienia, co sam Penitencjarz i wykonywać je będzie we własnem imieniu. Z powodu jednak pokrewieństwa obowiązków należy dbać o wybór Kardynała, należącego do św. Kongregacji Świętego Officium.

2. Kardynał Penitencjarz Większy korzysta przy kierowaniu św. Penitentarją i załatwianiu spraw z pomocy określonej liczby wyższych i niższych urzędników. Do wyznaczenia jednych i drugich przywracamy moc prawną Konstytucji *In Apostolicae* Poprzednika Naszego Benedykta XIV. Pragniemy zatem, aby liczba wyższych urzędników obejmowała teraz i później sześciu i żeby z historycznych względów każdy zatrzymał dawną swą nazwę, chociaż obowiązki ich, zwłaszcza niektórych, nie odpowiadają już całkowicie ich nazwie; wszystkim zaś z wyjątkiem Regensa nadajemy przez tę Konstytucję równe prawa i obowiązki. Są więc: Regens, Teolog (officjum to przywilejem zastrzeżone jest Towarzystwu Jezusowemu) [1]), Datarjusz, Korektor, Sygilator, Kanonista; wszyscy są rzeczywistymi Prałatami św. Penitencjarji Apostolskiej. Niższymi zaś urzędnikami są Sekretarz, dwaj Substytuci (jeden dla sekcji Trybunału, drugi dla sekcji Odpustów), nadto wszyscy inni, którym powierza się spisanie t. zw. protokołów Reskryptów i pieczę nad archiwum każdej sekcji. Tak archiwiści, jako ci, którzy sporządzają Reskrypty, mają posiadać tę samą godność. Ten zaś między nimi ma być uważany za wyższego czyli starszego i korzystać z przywilejów z tem związanych, kto wcześniej otrzymał nominację na urzędnika św. Penitencjarji, niezależnie od sekcji, do której należy. Ten porządek nie ma być zmieniony, chociażby kto przeszedł do innego zakresu działania, czy to z własnej sekcji, czy też w drugiej. Jeżeli nominacje pochodzą z tego samego czasu, starszy wiekiem ma zajmować wyższe miejsce. Urzędników wyższych mianuje Pasterz Najwyższy dekretem Sekretarjatu Stanu, i to w sposób, określony przez wspomnianą Konstytucję *Sapienti Consilio;* niższych zaś urzędników pismem Kardynała Penitencjarza Większego.

Otrzymawszy dekret nominacyjny, a przejmując swój urząd, wyżsi urzędnicy złożą prócz wyznania wiary w formie, przepisanej przez Piusa IV i Piusa IX, przysięgę, o której mowa w Motu Proprio Poprzednika Naszego Piusa X[2]), — stosownie do Dekretu św. Officium z dnia 22 marca 1918 roku[3]) — przed Kardynałem Penitencjarzem Większym w obecności innych wyższych urzędników i wszystkich urzędników jednej i drugiej sekcji, oraz ślubowanie, przez Benedykta XIV w Konstytucji *In Apostolicae* ustalone. Niżsi zaś urzędnicy złożą wyznanie wiary jako też ślubowanie pod-

---

[1]) Konst. cyt.
[2]) Sacrorum Antistitum, z 1 września 1910
[3]) Zob. Acta Ab. Sed., vol. X. pag. 136.

czas Sygnatury. Obowiązek odnawiania przysięgi, właściwej św. Penitencjarji w czasie pierwszej każdorocznej Sygnatury pozostaje dla urzędników wyższych i niższych niezmieniony.

3. Sześciu wyższych Officjałów tworzy zebranie, czyli Radę Kardynała Penitencjarza Większego; dlatego nietylko Regens, ale także pozostałych pięciu Prałatów mają być zawsze do dyspozycji Penitencjarza Większego. Prócz tego urzędu doradców Penitencjarza Większego wszyscy razem i każdy zosobna, a nietylko sam Regens, mają być uważani za prawdziwych wyższych urzędników św. Penitencjarji, czem też są istotnie, aby pomagali Regensowi, ilekroć ten za zgodą Kardynała Penitencjarza Większego ich wzywa. Mając więc przed oczyma celowe zarządzenie Benedykta XIV[1]), które od pewnego czasu poszło nieco w zapomnienie, zarządzamy, że do obowiązków wyżej wymienionych Prałatów należy, by kolejno zastępowali Regensa, ilekroć ten jest nieobecny, albo z słusznego powodu obowiązków spełniać nie może; jest bowiem rzeczą niezmiernej wagi, by w tym Trybunale urzędowali stale, nawet w wakacje Prałaci, wyżsi urzędnicy, których Benedykt XIV[2]) nazwał ongi nietylko mężami „odznaczającymi się nieskalanem życiem i obyczajami", jak powiedział, mówiąc o niższych urzędnikach, ale ponadto mężami „o wybitnej wiedzy i o wielkiem doświadczeniu w sprawach sumienia"; My także pragniemy, by posiadali cnoty i wiedzę, wybiegające ponad przeciętną miarę. Wyższy Officjał, zastępujący Regensa, ma korzystać z wszystkich jego uprawnień.

Regens powinien być zatem w stałej łączności z pozostałymi pięciu wyższymi Officjałami i udzielać im informacyj, potrzebnych czy to do zarządu Trybunału, czy też do załatwiania spraw, zwłaszcza, jeżeli zastąpić go mają w urzędzie Regensa.

4. Niżsi zaś urzędnicy, t. j. Sekretarz, Substytuci i wszyscy inni, z których żaden nie może być kierownikiem ani decernentem, będą według zakresu działania swego, oznaczonego w niniejszej Konstytucji Naszej i wymienionego w patencie nominacyjnym, mądrze i skutecznie domagać do załatwienia spraw w zależności od swoich przełożonych.

5. Regens, zajmujący, jak już sam tytuł wskazuje, pierwsze miejsce pomiędzy sześciu Prałatami, zarządza św. Trybunałem pod bezpośredniem kierownictwem Kardynała Penitencjarza Większego, dbając o karność urzędników i sprawne urzędowanie, według przepisów, obowiązujących wszystkich naczelników wydziałów Rzymskiej Kurji.

---

[1]) Konst. cyt.
[2]) Konst. cyt.

Otrzymuje on wszystkie pełnomocnictwa, potrzebne do osiągnięcia celów, dla których św. Penitencjarję ustanowiono, na podstawie kanonu 258 Kodeksu Prawa Kanonicznego. Prócz uprawnień, które w obu sekcjach zastrzeże sobie Kardynał Penitencjarz Większy, wyłączamy wyraźnie z pod władzy Regensa: *w sprawie Odpustów* te wszystkie, które wymieniliśmy w spisie pełnomocnictw, przyznanych Kardynałowi Penitencjarzowi Większemu, nakazując by trzymano się tego spisu ściśle i bez uchybień; *w sprawie sumienia* (fori interni) rekursy, odnoszące się do kanonów 132 w łączności z kanonem 214; 827; 828 w łączności z kanonem 1527; 840; 985; 4⁰; 1060 nn; 1070; 1075; 2⁰; 3; 1138 nn; również jedynie pro foro interno; 2314; 2320; 2342; 2360; 2363; 2367; 2369; 2371; 2388; 2392. W tych rekursach Regens będzie mógł rozstrzygnąć, czy i o ile zajdzie potrzeba, by spowiednik otrzymał władzę zwalniania od cenzur, a także dyspensowania od wadliwości (irregularitas); ale w tych tylko wyłącznie wypadkach, gdy spowiednik sam mógł był rozstrzygnąć na podstawie kanonów 2254 i 990 § 2, mianowicie, gdyby chodziło o naglącą potrzebę, by dusze przywrócić do stanu łaski i przyjaźni Bożej: całą jednak sprawę powinien przedłożyć Kardynałowi Penitencjarzowi Większemu, by od niego otrzymać odpowiedni mandat, ponieważ one w szczególny sposób zostały mu zastrzeżone celem osądzenia ich według norm i zarządzeń, wydanych mu często przez Nas Samych, i których razem z innemi — które w przyszłości My Sami albo Następcy Nasi wydadzą — wszyscy urzędnicy bez uchybień i sumiennie powinni rozstrzygać. Wkońcu do Regensa należeć będzie, by w rekursach, przekraczających jego kompetencję, z urzędu poszczególne sprawy tak jasno przedkładał, by Kardynał Penitencjarz Większy albo sam Papież mógł je dokładnie poznać i ostateczny wydać wyrok.

Jeżeli przy załatwianiu spraw, czy w jednej czy w drugiej sekcji, nawet tych, które normalnie rozstrzyga Regens sam, wykażą się niejasności albo jakiekolwiek trudności, Regens przedstawi je Kardynałowi Penitencjarzowi Większemu, a ten odeśle je dla zbadania Prałatom, którzy z uwzględnieniem biegłości poszczególnych z nich, w równych częściach podzielą się trudem, aby rozstrzygnięcie było doskonalsze i zupełne; potem zaś podczas Sygnatury nastąpi dyskusja nad temi sprawami. Jeżeli przeto poweźmie się uchwałę, by jakąś sprawę oddać Prałatom do rozpatrzenia, należy ją odesłać do głównych archiwistów, którzy ze swych archiwów dostarczą Prałatom dokumentów, potrzebnych do pewniejszego rozstrzygnięcia, i postarają się o odpisy tej sprawy dla innych Prałatów. Archiwista Trybunału sporządzi duplikat tego dzieła za wska-

zówkami i pod kierownictwem Regensa, archiwista sekcji Odpustów uczyni to pod nadzorem i kierownictwem Substytuta tej sekcji.

W razie wakansu urzędu Penitencjarza Większego nie gasną tem samem zwykłe pełnomocnictwa Regensa.

6. Jedne sprawy omawia się podczas Sesji codziennej, inne podczas Sygnatury Prałatów czyli wyższych urzędników, inne nakoniec przedkłada się Papieżowi.

a. Sprawy tajne i niecierpiące zwłoki, napływające do Penitencjarji pro foro conscientiae, domagają się, aby je codziennie rozważyć, zbadać i o ile możności załatwić; wiemy zaś, że św. Trybunał zawsze przestrzegał chwalebnego tego zwyczaju. Stąd właśnie powstała potrzeba codziennej Sesji.

Ponieważ zaś według zarządzenia, wydanego ongi przez Poprzednika Naszego Benedykta XIV w sprawie Sekretarzy, Sekretarzowi ani Substytutom „nie wolno zacząć wysyłki którejkolwiek sprawy, chociażby zwykłej albo jasnej, zanim się Regens z nią nie zapozna i jej nie potwierdzi“[1]), dlatego Regens odbywać będzie podwójne obrady: jedne dla spraw sumienia (pro foro interno), drugie dla wniosków o odpusty, Regens sam będzie obradom tym przewodniczył, a równocześnie będzie zawsze obecny Sekretarz. W obradach pro foro interno uczestniczyć ma Substytut tej sekcji; w obradach zaś nad odpustami Substytut, do którego te sprawy należą. Sekretarz i Substytuci postarają się przedewszystkiem o to, by podlegli im urzędnicy dokładnie zapisali sprawy do rejestrów i zaznaczyli też wznowienia, o ile nastąpiły; potem powinni je w równej mierze pomiędzy siebie rozdzielić, czytać i pilnie rozpatrzyć, spis ich sporządzić, potem udzielić sobie wzajemnie swych uwag, aby i poszczególni referenci z niemi dokładnie się zapoznali i swoje opinje do sprawy tej wnieść mogli; wkońcu powinni Regensowi podczas obrad dokładną z nich zdać relację. Ten zaś, zanim wyda ostateczną decyzję, powziętą według norm, wydanych już przez Nas dla poszczególnych sekcyj, albo które My Sami lub Następcy Nasi jeszcze wydadzą, powinien każdą sprawę osobiście poznać celem przekonania się o prawdziwości i słuszności przedstawionych mu referatów. Tak referenci jak i Regens Trybunału powinni solidarnie brać odpowiedzialność za uchwały.

W sprawach więc sumienia (pro foro interno) Regens nie może powziąć żadnej wiążącej decyzji, jeżeli nieobecny jest Sekretarz i Substytut owej sekcji. Jeżeli przeto niema albo Sekretarza albo Substytuta, zastąpić go winien senjor niższych urzędników owej sekcji, obecny w urzędzie; kto zaś jest senjorem, określiliśmy w wy-

[1]) Konst. cyt.

żej podanych przepisach. Ten sam sposób postępowania należy stosować w sekcji Odpustów; jeżeli przeto niema na sesji Substytuta, zastępuje go senjor niższych urzędników owej sekcji. Sesja bowiem ma się o ile możności składać z trzech urzędników.

W czasie wakacyj letnich w ten sposób należy rzeczy ułożyć, by nigdy równocześnie nie byli nieobecni Sekretarz i Substytut sekcji; dlatego tak jeden po drugim będzie następował, by regularnie jeden z nich w Trybunale przebywał; nieobecnego Substytuta dla Odpustów zastępuje spośród obecnych senjor urzędników.

Mimo to należy w czasie wakacyj letnich załatwiać tylko te sprawy, które nie cierpią zwłoki i odnoszą się do zwykłego urzędowania,

A ponieważ, jako niesie zwyczaj, Kardynał Penitencjarz Większy nie uczestniczy w codziennych owych podwójnych obradach, dlatego może zażądać, aby przedłożono mu do aprobaty uchwały, powzięte podczas obrad pod przewodnictwem Regensa, czy to w sprawach sumienia, czy też w sprawie odpustów przed wysłaniem odnośnych skryptów.

b. Zebranie wyższych urzędników, którym przewodniczy Kardynał Penitencjarz Większy, ma zatrzymywać nazwę Sygnatury św. Penitencjarji Apostolskiej. Kardynał Penitencjarz Większy zwołuje zebranie czyli konwent, ilekroć uważa to za potrzebne dla omówienia spraw ważniejszych albo też odnoszących się do jednej i drugiej sekcji, a domagających się głębszego roztrząsania, pozatem na egzaminy tych, którzy na podstawie ogłoszonego konkursu ubiegają się o urzędy niższych stopni, albo celem egzaminowania kandydujących do stanowiska Penitencjarza Mniejszego w bazylikach.

Skoro Kardynał Penitencjarz Większy ustalił dzień Sygnatury, Regens podaje to zarządzenie dalej Archiwiście Trybunału, który przesyła Prałatom spis tych rzeczy, które mają stać się przedmiotem obrad, czy to w sprawach sumienia, czy też odpustów, a równocześnie z polecenia Jego Eminencji uwiadamia o sygnaturze św. Penitencjarji Apostolskiej. Jeżeli zaś temu Archiwiście podlegają sprawy Penitencjarzy Mniejszych, powinien on wedle rozkazu zwołać w odpowiednim czasie kandydatów na ten urząd i uwiadomić, że będą egzaminowani.

Podczas sygnatury wyżsi urzędnicy, a także Regens są w sprawach urzędowych tylko doradcami, ponieważ jedynie Kardynał Penitencjarz Większy ma prawo wydania ostatecznego i rozstrzygającego wyroku; podczas egzaminów zaś mają prawo oddania głosów w tajnem głosowaniu, według wydanych w tej sprawie przepisów. Sam Penitencjarz Większy przewodniczy Sygnaturze; urząd sekretarza piastuje w sprawach sumienia Sekretarz Trybu-

nału, w sprawach odpustu Substytut tej sekcji. Do Penitencjarza Większego należy ustalenie porządku obrad. Po odczytaniu propozycji, zredagowanej przez wyższego urzędnika, wszyscy obecni Prałaci zabiorą w każdej sprawie głos, skoro Penitencjarz Większy zapyta ich o zdanie, „według kolejności, obowiązującej podczas Sygnatury“ [1]), a mianowicie: Teolog, Datarjusz, Sygilator, Kanonista; jako ostatni zabierze głos Regens, który, stykając się codziennie z Trybunałem, będzie mógł przytoczyć szczególnie ważkie argumenty do ostatecznej uchwały.

Skoro Kardynał Penitencjarz Większy wypowie konkluzję, Regens zapisze ją natychmiast do odpowiedniej rubryki, a potem, zanim odrady przejdą do innego przedmiotu, przeczyta ją, aby się przekonano, czy słowa wiernie wyrażają powziętą uchwałę. Sekretarz Sygnatury nie posiada prawa głosowania, ani wypowiedzenia opinji, ponieważ prawo to przysługuje tylko sześciu wyższym urzędnikom. Do obowiązków jego należy przedewszystkiem sporządzanie treściwego i dokładnego protokółu z Sesji. Protokół ten, spisany celem podania przebiegu dyskusji do druku, należy podczas następującej Sygnatury odczytać i potwierdzić, a Kardynał Penitencjarz Większy powinien go podpisać. Tak Sekretarz, jak Substytut sekcji odpustów winni swoje protokularze, własnoręcznie spisane, starannie przechowywać.

Pozatem winien być sekretarz zawsze gotów do zareferowania o stanie spraw, do niego należących, które jeszcze nie zostały poddane wnikliwszemu roztrząsaniu, ale o których Penitencjarz Większy pragnie poznać zdanie większych urzędników. Konkluzje mają być natychmiast przez referenta wpisane w odpowiednich rubrykach i przez niego odczytane, jak zarządzono wyżej, co do obrad nad sprawami, zareferowanemi przez Prałatów.

Wszystkie zaś kwestje, nad któremi obradowano podczas Sygnatury, przedłoży Regens Kardynałowi Penitencjarzowi Większemu, aby ten pod poszczególne dekrety położył swój podpis. Jeżeli zaś Kardynał Penitencjarz Większy nie jest obecny, Regens będzie przewodniczył Sygnaturze (z wyjątkiem oczywiście takiego przypadku, kiedy wydelegowany został Kardynał Wice-Penitencjarz, posiadający, jak wyżej wspomnieliśmy, wszystkie prawa Penitencjarza Większego i wszystkie jego pełnomocnictwa); dekrety zaś Sygnatury, której przewodniczył Regens, winny być przedłożone Penitencjarzowi Większemu do potwierdzenia i podpisu. Jeżeli to nastąpić nie może, mają być przedstawione Papieżowi na pierwszej audjencji po Sygnaturze.

[1]) Konst. cyt.

c. Kardynał Penitencjarz Większy dwa razy w miesiącu będzie miał Audjencję u Papieża.

Podczas Audjencji należy przedłożyć wszystkie sprawy, przekraczające w jednej lub drugiej sekcji pełnomocnictwa Penitencjarza Większego; wszystkie, któremi Papież już na wcześniejszej Audjencji się zajmował; wszystkie wkońcu, które Penitencjarz Większy (który stale ma być uwiadamiamy o wszystkich sprawach, wpływających do Trybunału), uzna za odpowiednie, żeby je przedłożyć Papieżowi, czy to w tym celu, by Papież zapoznał się z tem, co przyczynić się może w tej sprawie do sterowania Kościołem Powszechnym, czy też, aby tenże Penitencjarz Większy przy korzystaniu z rozległych i zbawiennych uprawnień św. Penitencjarji otrzymywał wskazówki i pouczenia od Tego, który jako najwyższy kierownik sumień ze względu na Urząd apostolski, przez Niego piastowany, bez wątpienia obdarzany jest szczególną opieką Bożą. Sprawy, przeznaczone na Audjancję apostolską, przygotuje pod nadzorem i opieką Regensa Sekretarz, jeżeli chodzi o sprawy sumienia; Substytut zaś, gdy chodzi od odpusty. Tak Sekretarz jak Substytut zwrócą się w sprawach sobie powierzonych do Kardynała Penitencjarza Większego, aby przedłożyć mu sprawozdanie: przedtem jednak oddadzą je Regensowi do zbadania.

Zarządzamy jednak, by w czasie zamkniętym dla Audjencji Kardynał Penitencjarz Większy mógł sam w nagłych wypadkach wyroki wydawać, nawet gdyby chodziło o rozstrzygnięcie, pociągające za sobą skutki pro foro externo, ponieważ dobro dusz kładziemy ponad wszystko; na najbliższej jednak Audjencji doniesie, o ile to będzie potrzebne, o wyrokach, przez siebie wydanych.

A ponieważ podczas wakansu urzędu Penitencjarza Większego Regens zatrzymuje tylko zwykłe uprawnienia, jak powyżej zarządzono, oświadczamy, że jeżeli taki wakans nastąpi podczas zamknięcia Audjencji, Regens w przypadkach bardzo ważnej i naglącej konieczności sam będzie mógł rozstrzygać.

Sekretarz i Substytut sekcji odpustów winni zapisać na osobnych kartach, każdy dla swej sekcji, wszystko, co godnego zanotowania na Audjencji postanowiono, zwłaszcza, jeżeli chodzi o zasady, normy albo zarządzenia, pociągające za sobą zmiany, które należałoby wprowadzić do praktyki św. tego Trybunału. Jeden odpis tych notatek należy oddać Regensowi, który czuwać będzie nad tem, aby przesłano go także pięciu Prałatom. Wiele bowiem na tem zależy, by ci urzędnicy zawsze mieli przed oczami to, co im ułatwić może zadanie.

7. Skoro załatwiono różne sprawy czy to na codziennem zebraniu, czy też podczas Sygnatury, czy też wkońcu na Audjencji,

należy wypisać odpowiednie Reskrypty. Obowiązek ten ciąży na Substytutach, którzy powinni przez podległych im Pisarzy, doświadczonych a pilnych, pomiędzy których w równych częściach rozdzielili sprawy, dopilnować akuratnego wykonania. Ażeby jednak układ Reskryptów, odnoszących się do spraw sumienia, był jednolity, poszczególni wykonawcy mają mieć przed sobą wzór formuł, używanych dawniej i przez Poprzednika Naszego Benedykta XIV[1]) przepisanych, które My po pilnem badaniu i rozpatrzeniu, przez sześciu wyższych urzędników podczas Sygnatury dokonanem, kazaliśmy do przepisów Kodeksu dostosować. Nikomu nie będzie wolno od formuł tych odstąpić z wyjątkiem ważnej przyczyny i po zatwierdzeniu zmian przez Kardynała Penitencjarza Większego.

Do Sekretarza w sprawach sumienia, tak samo do Substytuta Odpustów w sprawach jego sekcji należy wypisanie konceptów czyli „minut" tych spraw, które jako listy albo Reskrypty wychodzą poza zwykłe i używane formuły, aby podać je dalej Pisarzom do wykonania. Jeszcze raz przypominamy rozporządzenie Benedykta XIV, który, mówiąc o „prokuratorach" samych[2]), nakazuje, żeby Sekretarz i Substytut napisane przez siebie „minuty", zanim oddadzą je Pisarzom, przedłożyli je do aprobaty Kardynałowi Penitencjarzowi Większemu albo Regensowi.

8. Wszystkie akty św. Penitencjarji, mające się ukazać w „Acta Apostolicae Sedis", muszą mieć podpis Kardynała Penitencjarza Większego, a kontrasygnatę Regensa albo zastępującego go wyższego urzędnika Tak samo nakazujemy Regensowi albo Wyższemu urzędnikowi kontrasygnować wszelkie inne akty, noszące podpis Kardynała Penitencjarza Większego.

Reskrypt tych spraw, które My sami przez niniejszą Konstytucję wyjęliśmy z pod kompetencji Regensa, albo które zadecydowane zostały na Audjencji, albo które zastrzegł sobie Kardynał Penitencjarz Większy, albo które omawiano podczas Sygnatury, mają podpis Regensa „z polecenia Jego Eminencji", jeżeli Kardynał Penitencjarz Większy imiennie ich nie podpisywał.

W sprawach zaś, podlegających kompetencji Regensa, on sam podpisuje Reskrypty, nic nie dodając.

Wyższy zaś urzędnik, zastępujący Regensa, te Reskrypty, które mieć mają słowa „z polecenia Jego Eminencji", podpisywać powinien własnem imieniem, nazwiskiem z podaniem godności, nic innego nie dodając; inne Reskrypty, wymagające podpisu Regensa tylko, podpisze „za Regensa".

---

[1]) Konst. cyt.
[2]) Konst. cyt.

9. Jeśli Regens albo Wyższy urzędnik podpisują, kontrasygnata przysługuje Sekretarzowi albo Sybstytutom, tak jednak, by Sekretarz mógł kontrasygnować wszystkie Reskrypty obu sekcyj, Substytuci zaś wyłącznie Reskrypty swojej sekcji. Pod nieobecność Substytutów, kontrasygnować ma niższy urzędnik, który przez to uzyskuje prawo uczestniczenia w zebraniu, jak to wyżej zarządziliśmy.

10. Mówiąc o Reskryptach św. Trybunału t. j. o Reskryptach, odnoszących się do spraw sumienia, My także przyłączamy się do słów Benedykta XIV: „Nakazujemy, by święcie i ściśle przestrzegano, aby wszystkie czynności urzędników Apostolskiej Naszej Penitencjarji działy się bezinteresownie“ [1]).

11. Skoro zaś urzędnik któremu ta sprawa podlega, wysłał Reskrypty, należy poszczególne sprawy złożyć w archiwum, aby je tam według zwyczaju i w należyty sposób zaksięgowano i żeby starannie przechowywali je urzędnicy, mający pieczę i straż czy to nad tajnem archiwum św. Trybunału, czy też nad archiwum odpustów — oddzielonemi jednak całkowicie jedno od drugiego.

12. Zarządzamy, by to wszystko miało moc obowiązującą za życia Papieża. W razie jednak osierocenia Stolicy Apostolskiej Regens nie będzie miał żadnych specjalnych uprawnień, lecz korzystać będzie tylko z tych, które przysługują mu za życia Papieża. Ponieważ jednak troska o zbawienie dusz, zawsze zagrożone, nie dopuszcza żadnej przerwy i ponieważ usilnie o niem pamiętać należy, dlatego rozkazujemy i zarządzamy, by w razie wakansu Stolicy Apostolskiej Kardynał Penitencjarz Większy miał prawo załatwiania wszystkich spraw, w jakikolwiek sposób związanych z sumieniem [2]), nie wyłączając tych, które pozatem za życia Papieża wyjęte są z pod zwykłej jego władzy, ale tylko w razie potrzeby wielkiej i naglącej. Dlatego wolne i dozwolone będzie listowne komunikowanie się pomiędzy urzędem św. Penitencjarji a Kardynałem Penitencjarzem Większym, nawet przebywającym w Konklawe; listy zaś, zaopatrzone w pieczęć urzędu, nie będą poddane żadnym badaniom ani przeglądaniu. W tej sprawie uchylamy wyraźnie zarządzenie, zawarte w Konstytucji *Vacante Sede Apostolica* (n. 50). O tych naglących jednak wypadkach, które Kardynał Penitencjarz Większy postanowi załatwić, uwiadomi przyszłego Papieża na najbliższej Audjencji.

W sprawie korzystania zaś z odpustów i ich udzielania po śmierci Biskupa Rzymskiego, zarządzamy by trzymano się przepisów, wzdanych w wyżej wspomnianej Konstytusji Piusa X *Vacante Sede Apostolica* (n. 23 i 24).

[1]) Konst. cyt.
[2]) Zob. Konst. Pastor Bonus i Vacante Sede Apostolica, n. 1 b.

Zarządzamy wkońcu i nakazujemy, by wszystkie te zarządzenia uzyskały moc prawną w tym dniu w którym ukażą się drukiem w „Acta Apostolicae Sedis".

Zarządzamy zaś i nakazujemy, aby wszystkie dekrety, w tej Konstytucji zawarte, miały stałą i niewzruszoną moc prawną, bez względu na Konstytucje i zarządzenia Apostolskie albo na jakimkolwiek innym autorytecie oparte, bez względu na przepisy, zwyczaje i wszystko, co sprzeczne jest z tą Konstytucją, choćby najchwalebniejsze a zarazem uchylamy je wszystkie władzą Apostolską przez niniejszą Konstytucję.

Zarządzamy też, by kopje albo wyciągi, nawet drukowane, lecz przez notarjusza podpisane i w urzędową pieczęć jakiego dygnitarza kościelnego zaopatrzone, znajdowały tę samą wiarę, którą dawanoby niniejszej Konstytucji, gdyby była przedstawiona albo pokazana.

Nikomu zatem nie wolno uchybiać Naszej woli, w tej Konstytucji wyrażonej, ani zuchwale się jej sprzeciwiać; ktoby zaś na to odważył, niech wie, że ściągnie na siebie gniew Boga wszechmogącego oraz świętych apostołów jego Piotra i Pawła.

Dan w Rzymie, u św. Piotra, dnia 25 marca, w święto Zwiastowania N. M. P., w roku Pańskim 1935, czternastym Naszego Pontyfikatu.

Fr. T. Pius, Z. K. Kard. Boggiani,
Kanclerz Św. K. Rz.

E. Kard. Pacelli,
Sekretarz Stanu.

Józef Wilpert, Dziekan Kollegjum, Protonot. Ap.
Wincenty Bianchi Cagliesi, Protonotarjusz Apostolski.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych.

Pismo okólne

z dnia 24 października 1935 r. o zbiórkach publicznych na cele kościelne (Nr. Apr. 1—18).

Do PP. Wojewodów, Komisarza Rządu na m. st. Warszawa i Starostów.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zawiadamia, że wszyscy petenci, starający się o uzyskanie w myśl ustawy z dnia 15 marca 1933 o zbiórkach publicznych (Dz. U. R. P. Nr. 22 poz. 162) — pozwolenia na urządzenie zbiórek publicznych na cele kościelne wyznania rzymsko-katolickiego, winni do próśb swoich dołączyć zgodę na przeprowadzenie zbiórki właściwej Kurji Diecezjalnej. W razie nieprzedstawienia tej zgody — pomimo wezwania władzy — wymienione podania powinny być załatwione odmownie.

Oczywiście dołączenie wymaganej zgody w niczem nie krępuje swobodnego uznania władzy przy wydawaniu decyzji.

Ministerstwo zawiadamia, że władze kościelne wydały w tej sprawie odpowiednie zarządzenie podległym sobie organom.

(—) Michałowski
Dyrektor Departamentu.

Ustawa budowlana.

Na skutek pisma Województwa Krakowskiego z dnia 29-go listopada 1935 r. Nr. S. A. IV—1—12/35 przypominamy Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z 17 lutego 1928 r. o prawie budowlanem. Województwo zwraca uwagę, że w kilku parafjach buduje się bez pozwolenia i bez zgłoszenia do odnośnych władz budynki plebańskie i sale na zebrania.

Oto niektóre artykuły tego Rozporządzenia:

Art. 384. Do wojewody należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę i zmiany świątyń, pomników wznoszonych i tablic pamiątkowych, przeznaczonych do zawieszania w miejscach publicznych, tudzież wszelkich budynków, przeznaczonych do użytku publiczego, jak teatry, kinematografy, cyrki, szkoły, hotele, hale targowe, szpitale, strzelnice i t. p, z wyjątkiem wypadków, przewidzianych niżej w artykule 386,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia punktu a),

Wojewoda jest upoważniony do przekazania staroście wydawania pozwoleń na budowę, przebudowę, zmiany i użytkowanie budynków, wspomnianych w punkcie a).

Art. 385. Do magistratów miast oraz zwierzchności gmin miejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych i samorządowych w miastach, z wyjątkiem pozwoleń na roboty wymienione w punkcie a) artykułu 384 i w artykułach 390 i 392;

b) udzielanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienie punktu a):

c) wykonywanie w miastach nadzoru nad wszelkiemi budynkami zarówno nowoznoszonemi, jak i istniejącemi, z wyjątkiem bubynków państwowych;

d) wykonywanie w miastach czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl artykułów 384 i 392.

Art. 388. W uzdrowiskach, uznanych za posiadające charakter. użyteczności publicznej, a nie stanowiących gminy miejskiej, zała-

twianianie czynności, wymienionych wyżej w artykule 385, należy do wydziałów wykonawczych komisyj uzdrowiskowych.

Art. 389. Do wydziałów powiatowych należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę, i zmiany budynków prywatnych i samorządowych w miejscowościach wiejskich, z wyjąikiem pozwoleń na roboty, wspomniane w punkcie a) artykułu 384, w punkcie a) artykułu 391 i w artykułach 390 i 392.

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków, podpadających pod postanowienia punktu a),

c) wykonywanie w miejscowościach wiejskich nadzoru nad budową i utrzymaniem budynków szkół powszechnych,

d) wydawanie w miejscowościach wiejskich zarządzeń, dotyczących wstrzymywania robót (art. 379) i utrzymywania istniejących budynków (art. 380), tudzież zarządzeń, mających na celu zapobieżenie zeszpeceniu miejscowości lub krajobrazu (art. 337 i 328).

e) wykonywanie czynności, poprzedzających udzielenie pozwolenia przez wojewodę w myśl artykułów 384 i 392 a dotyczących budynków, znajdujących się lub wznoszonych poza obrębem miast i uzdrowisk, uznanych za posiadające charakter użyteczności publicznej.

Art. 390. Do starosty należy wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmianę budynków prywatnych, znajdujących się w strefie nadgranicznej, określonej w przepisach o granicach Państwa, tudzież na użytkowanie tych budynków.

Art. 391. Do zarządów gmin wiejskich należy:

a) wydawanie pozwoleń na budowę, przebudowę i zmiany parterowych budynków mieszkalnych i budynków gospodarczych, z wyjątkiem pozwoleń na roboty, wspomniane w artykule 390,

b) wydawanie pozwoleń na użytkowanie budynków. podpadających pod postanowienia punktu a), o ile takie pozwolenia wymagane są w myśl przepisów obowiązujących,

c) wykonywanie nadzoru, o ile nie chodzi o zarządzenia, wymienione w punkcie d) artykułu 389, nad wszelkiemi budynkami zarówno istniejącemi jak i nowowznoszonemi, z wyjątkiem budynków państwowych, tudzież szkół powszechnych.

Zmiany wśród Duchowieństwa.

Ojciec św. raczył zamianować Ks. Jana Solaka, proboszcza w Grybowie, tajnym Szambelanem.

Instytuowani: Ks. Wojciech Bukowiec, proboszcz w Brzeźnicy

ad Dębica na probostwo w Siedliskach-Bogusz, Ks. Aleksander Osiecki, proboszcz w Siedliskach-Bogusz, na probostwo w Brzeźnicy ad Dębica. Ks. Jakób Opoka, katecheta gimn. w Brzesku, na probostwo w Wietrzychowicach.

Zamianowani: Ks. Wojciech Kornaus, wicedziekanem a Ks. Michał Dąbrowski, notarjuszem dekanatu radłowskiego — Ks. Józef Bocheński, proboszczem w Zdrochcu — Ks. Dr. Jan Czuj, katechetą gimnazjum w Brzesku — Ks. Franciszek Witek, administratorem w Brzeźnicy ad Bochnia.

Odznaczeni Rok. i Mant.: Ks. Jan Rzepka, proboszcz w Wojniczu — Ks. Aleksander Rogóż, proboszcz w Ropczycach — Ks. Michał Chłoń, proboszcz w Górze Ropczyckiej — Ks. Piotr Rajca, proboszcz w Jastrząbce Starej — Ks. Jan Pabjan, proboszcz w Podegrodziu. — **Exp. can.:** Ks. Franciszek Wójcik, proboszcz w Apolinarach — Ks. Piotr Stary, proboszcz w Ociece — Ks. Jan Filipczyk, katecheta szkoły powszechn. w Grybowie.

Zmarli:

Ks. Wojciech Śnieżnicki, proboszcz w Brześnicy/B. ur. 1863, wyśw. 1889, zmarł 27 września b. r.

Ks. Andrzej Sulisz, proboszcz w Krzyżanowicach, ur. 1865, wyśw. 1890, zmarł 3 listopada b. r.

Ks. Jan Sępek, proboszcz w Zdrochcu, ur. 1876, wyśw. 1901, zmarł 11 listopada b. r.

Zapisani do Stow. wzajemnych modłów.

R. i. p.!

W Tarnowie, dnia 30 listopada 1935.

Ks. Roman Sitko
kanclerz

† FRANCISZEK, Bp.

Nakładem Kleru Diecezjalnego. Z Drukarni Diecezjalnej w Tarnowie.